

Kommunal og regionaldepartementet

Høringsuttalelse fra Finnmark Arbeiderparti

Uttalelse fra Finnmark Arbeiderparti til Kommunal og regionaldepartementets rapport "Forslag til forbedring av overføringssystemet for kommunene."

Dokumenter:

1. Kommunal og regionaldepartementet – Rapport "Forslag til forbedring av overføringssystemet for kommunene." Høringsfrist 28.januar 2008. Rapporten legges ikke ved.
2. Norut Alta – notat av 08.01.08 "Om forslagene til endring av distriktpolitisk begrunnede tilskudd i kommuneoverføringene". Utarbeidet av Inge Berg Nilsen. Rapporten legges ved.

Vedtak:

Forslag til forbedring av overføringssystemet for kommunene, heretter kalt Sørheimutvalget, har levert sin innstilling. Dersom flertallsinnstillingen skulle bli resultatet vil det bety en svekkelse av Finnmarks kommunenes økonomi.

Utvalgets mandat er begrenset til kun deler av inntektssystemets elementer. Det er en svakhet ved gjennomgangen, og betyr i praksis at utvalgets forslag vil omfordele fra enkelte kommuner/fylker/landsdeler til andre kommuner/fylker/landsdeler. Det foreslås en overføring av midler fra nord til syd i Norge, hvor Finnmark prosentmessig taper mest.

Finnmark Arbeiderparti ser helt klart at også andre kommuner enn de som er lokalisert i Nord-Norge sliter med kommuneøkonomi, fraflytting og typiske distriktsrelaterte utfordringer. Nasjonen Norge bør ta et løft for å utjevne forskjeller i kommune-Norge gjennom å tilføre "friske" penger rettet mot de områder som behøver det, ikke gjennom omfordeling og svekking av enkeltkommuner og den nordnorske landsdel.

Både sterk vekst og stor befolkningsnedgang er krevende og utfordrende for de kommuner som rammes av dette. Utvalget hadde som oppgave i sitt mandat å berøre begge disse problemområder. Det synes som utvalget i størst grad har konsentrert seg om vekstkommunenes utfordringer.

Temaet knyttet til befolkningsreduksjon belyses i mindre grad og har ikke fått kompenserende tiltak som kan redusere problemene for disse kommunene. Dette er en svakhet i Sørheimutvalgets rapport.

Svært mange kommuner i Finnmark er inne i store strukturelle endringer knyttet til kraftig nedgang i folketallet. Fra 1985 har Hasvik kommune mistet 43,3 % av sin befolkning, Loppa kommune 40,8 %, Måsøy 37,2 %, Gamvik 33,3 % og Vardø 32,1 %. Disse tallene illustrerer at det er befolkningsreduksjon som er utfordringen i Finnmark, ikke økt vekst.

Sørheimutvalget foreslår at Nord-Troms kommunene innlemmes i samme sone som Finnmarkskommunene. Dette vil styrke Nord-Troms kommunene økonomisk. Finnmark Arbeiderparti gir sin tilslutning til forslaget.

Resultatet av en gjennomføring av flertallsinnstillingen slik den foreligger for Finnmark fylke vil være at finnmarkskommunene vil få over 111 millioner kroner mindre i rammeoverføringer fra staten pr år. For alle kommunene i Finnmark vil det bety en betydelig svekkelse av kommunal tjenesteyting.

Regjeringen har i sitt framlegg om nordområdene skissert en sterk satsing på nordområdene på et bredt felt, både mht positiv forsterking av levekår, miljøutfordringer, energipotensiale, strategisk beliggenhet, demografisk utvikling, infrastruktur, forsvar, kunnskapsoppbygging i regionen, styrking av helse - og utdanning, forskning, urfolksperspektivet, folk-til-folk-samarbeid, idrett og kulturutveksling.

Norsk nordområdepolitikk fokuserer på å benytte denne mulighetens region i større grad, til det beste for regionen og nasjonen. Det vil derfor virke mot sin hensikt å svekke kommuneøkonomien i Finnmark. **Staten bør derfor i sitt inntektssystem innføre et nytt kriterium som følger opp intensjonen kalt nordområdetilskudd.** Dette tilskuddet kan målrettes mer direkte for å oppfylle regjeringens politikk. Et nytt tilskudd må i sin helhet basere seg på friske penger og ikke være et resultat av omfordeling som vil svekke andre deler av landet, slik som Sørheimutvalgets forslag i realiteten er.

Nordområdetilskuddet kan graderes innad i Nord-Norge, ikke ulikt dagens Nord-Norge tilskudd. Nordområdetilskuddet kan målrettes utelukkende positivt for å styrke og utvikle nordområdene. På den måten kan en både forbedre den totale kommuneøkonomien i Norge, samt stimulere nordområdepolitikken.

Saksutredning:

Det ble av Kommunal og regionaldepartementet nedsatt et tverrpolitisk utvalg i desember 2006 som skulle vurdere deler av inntekt- og finansieringssystemet for kommunene. Utvalget ble i sitt mandat bedt om å se på fordeling av kommunenes inntekter mellom skatte inntekter og rammeoverføringer, og se på behovet for et "sikkerhetsnett" for avvik mellom forventede og faktiske inntekter. Videre skulle utvalget se på utjevning av skatteinntekter mellom kommunene, selskapsskatt, det distriktspolitiske tilskuddet i inntektssystemet, problematikken knyttet både til økt vekst i folketallet, samt stor befolkningsnedgang og skjønnsmidler i inntektssystemet. Utvalget leverte sin innstilling 26.okt 2007 og innstillingen er på bred høring fram til 25. januar 2008. Alle partier på Stortinget var representert med 1 medlem i utvalget, bortsett fra Arbeiderpartiet som hadde 2 representanter.

Utvalgets leder var Kristin Marie Sørheim, ordfører i Tingvoll kommune (SP).

Saksutredningen vil kort gjennomgå de viktigste forslagene til endring, samt hvilke konsekvenser dette vil gi for Måsøy kommune.

Norut Alta har laget et notat i regi av KS som sier noe om konsekvensene spesielt for Troms og Finnmark. Notatet legges ved.

Sørheimutvalgets mandat er begrenset kun til å se på deler av inntekstsystemets elementer. I praksis betyr det at utvalgets forslag bygger på en omfordeling av de midler som ligger inne i det eksisterende inntektssystemet. Vi vil komme til bake til hvordan omfordelingen virker og hvordan dette vil slå ut for Finnmark.

Forskjellene mellom landets kommuner og fylker er til dels svært store når det gjelder befolkningssammensetning, befolkningstetthet, klimatiske forhold, geografiske strukturer og størrelse. Eksempelvis ligger landets mest skattesvake kommune i Finnmark, mens vi også har kommuner som ligger over landsgjennomsnittet iht. skatteinngang.

Det gjør at rammetilskuddet hittil har vært differensiert og søkt å fange opp de ulike kommuner og landsdelers behov.

Rammetilskuddet er oppbygd i dag (2007) på følgende måte(gjelder hele landet):

Tilskudd	(Milliarder kr)	Prosent av rammetilskuddet
Innbyggertilskudd	34 466	80
Nord-Norge tilskudd	1 220	3
Regionaltilskudd	824	2
Skjønnstilskudd	1 497	3
Selskapsskatt	5 160	12
Sum	43 167	

I systemet i dag ligger det inne et regional tilskudd med full sats til kommuner under 3000 innbyggere.

For å synliggjør hvor viktig Nord-Norgetilskuddet, regionaltilskuddet og skjønnnet er for en enkelt kommune brukes Måsøy kommune som eks.

Oversikt over alle finnmarkskommunene ligger i vedlegget i Norut Alta-notatet.

Eks. vis for Måsøy kommune utgjør det kr. 9.970.000,- i 2007, dvs 22,2 % av Måsøys rammetilskudd.

I tillegg mottar kommuner i Nord-Norge et Nord-Norge tilskudd som utgjør mest for kommunene i Finnmark, Noe mindre for kommunene i Troms og minst for kommunene i Nordland.

Satsen i 2007:

Fylke	Krone pr innbygger
Nordland	1398
Troms	2682
Finnmark	6553

Dette tilskuddet utgjør kr. 9.017.000,- for 2007 for Måsøy, dvs 20 % av rammetilskuddet.

Utvalget foreslår at dagens regionalpolitiske tilskudd i inntektssystemet erstattes med et nytt **distriktpolitisk tilskudd** og fordeles på langt flere kommuner enn de som er inne i ordningen i dag. Nord-Norgetilskuddet inngår også i distriktpolitisk tilskudd etter utvalgets syn.

Selv om det regionaltilskuddet og Nord-Norge tilskuddet samlet utgjør kun 5 % av de totale rammeoverføringene, så betyr disse tilskuddene svært mye for en kommune som Måsøy. Tallene over viser at de for 2007 utgjør 42,2 % av Måsøys rammetilskudd

Utvalget foreslår at skjønnsmidlene reduseres betydelig og legges inn i det nye distriktpolitiske tilskuddet. Også dette vil ramme Måsøy negativt i stor grad da det for 2007 lå inne kr. 4.800.000,- i ordinært skjønn, noe som utgjør 10,7 % av rammetilskuddet.

Samlet viser det at over 50 % av Måsøys rammetilskudd kommer fra regionaltilskudd, Nord- Norge tilskudd og ordinært skjønn. Endringer av disse komponentene vil ramme kommunene i Finnmark hardt.

Tilskudd	Måsøy % av rammetilskuddet
Nord-Norge tilskudd	20
Regionaltilskudd	22,2
Skjønn	10,7
Sum (% av rammetilskudd fra staten)	52,9

Utvalget foreslår videre at det innføres en egen vekstkompensasjon i inntektssystemet som utgjør 50.000 kr pr. ny innbygger. Temaet knyttet til befolkningsreduksjon belyses i mindre grad og har ikke fått kompensierende tiltak som kan redusere problemene for disse kommunene. Svært mange kommuner i Finnmark er inne i store strukturelle endringer knyttet til kraftig nedgang i folketallet. Fra 1985 har Hasvik kommune mistet 43,3 % av sin befolkning, Loppa kommune 40,8 %, Måsøy 37,2 %, Gamvik 33,3 % og Vardø 32,1 %.

Disse tallene illustrerer at det er befolkningsreduksjon som er utfordringen i Finnmark, ikke økt vekst.

Selv om folketallet går ned er statlige terskelkrav tilstede som gjør at kostnader ikke kan reduseres. En klasse må opprettholdes selv og en eller flere elever flytter. Kostnadene til drift og lærerlønn vil være like høye.

Selskapsskatt er skatt på alminnelig inntekt for foretak og andre etterskuddspliktig skatteyttere. Det er en etterskuddsskatt som betales året etter den påløper. Skattøren er 28 %. Kommunene har siden 2005 fått tilført en andel av selskapsskatten som rammetilskudd. Det er svært ulike oppfatninger i utvalget om innretningen av selskapsskatten.

Effektene etter overgangsordningen for Finnmark av alle typer endringer samlet sett gjør at Finnmark vil få i overkant av 111 millioner kr mindre i rammeoverføringer pr. år.

Konklusjon:

Samlet sett framstår Sørheimutvalgets innstilling som et nullsum-spill knyttet til mandatets begrensninger. Mandatet omfatter ikke en gjennomgang av utgiftsutjevningen kommunene i mellom.

Det betyr derfor i praksis at for at betydelig flere kommuner enn i dag skal få distriktpolitisk tilskudd, så får de kommunene som er inne i ordningen i dag mindre overført enn de har nå. Det er en overføring fra Nord-Norge til resten av landet, hvor Finnmark er det fylke som taper prosentvis mest.

Dette rimer dårlig med regjeringens nordområdesatsing, framlagt 01.12.2007, hvor intensjonene er å styrke de nordlige områdene på svært mange områder. Nordområdene må tvert i mot styrkes, både mht til infrastruktur og tjenesteproduksjon.

Vedlegg:

Norut Alta – notat av 08.01.08 utarbeidet av Inge Berg Nilsen "Om forslagene til endring av distriktpolitisk begrunnede tilskudd i kommuneoverføringene

Med hilsen

Finnmark Arbeiderparti

Ingalill Olsen/s/
leder

Aina Borch /s/
fylkessekretær